

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „
Egy órára 1 — „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többbarör hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

A somorjai beszéd.

Az idei parlamenti szünet épenséggel nem jelentett egyszersmind politikai szünetet is. Eltekintve attól, hogy a kormányt a most legaktuálisabb kérdések, a kiegyezési tárgyalások intézése kötötte le, a politikai pártok, tartva a képviselőház időselőtti feloszlásától, a nyár folyamán kisebb-nagyobb agilitással megindították ugyszólván az egész országban a választási mozgalmakat, sőt egyik-másik párt egész energiával fogott az akcióba, nehogy az új képviselőválasztások készületlenül találják. Csupán a nemzeti párt volt az, mely tétlenül, talán csendes megfigyeléssel volt mindedig tanuja a választópolgárok tusáinak, a mik itt-ott már magasabb hullámokat is vettek.

Eme élénk választási mozgalmak közepette az új parlamenti élet küszöbén ragadta meg gróf Apponyi Albert az alkalmat, hogy egyik hívének beszámolóján maga is megnyilatkozzék az aktuális politikai kérdések felől. Általános várakozással tekintettek e beszéd felé és méltán.

Fontos kérdések vetődtek felszínre, a miknek megoldása s annak módzatai foglalkoztatják hónapok óta a politikai köröket. Időszerű volt tehát megismerni a nemzeti párt álláspontját is, a melynek körvonalozására gróf Apponyi Albert, a nemzeti párt vezére jogosan érezhette magát a leghivatottabbnak. Épen ezért nemcsak gróf Apponyi politikai sulya és egyénisége, hanem a feltorlódott aktuális események is jelentőséget adtak a somorjai beszédnek.

Fel is ölelte nagyszabásu beszédében Apponyi a legtöbb fontos politikai kérdést, mégis a mire ő is a legtöbb nyomatókat helyezte, leglényegesebb az, a mit a gazdasági kérdésekről, a kiegyezésről s ezzel kapcsolatban a kvótáról mondott.

Nagyon természetes, hogy a kvóta felemelését lehetetlennek tartja, mert az eddig fennállott arány a maximuma annak, a mit Magyarország amugy is sulyos terhek elvállalásával fizethet. A kiegyezést pedig, illetve a vám- és kereskedelmi szerződéseket megkötni mindaddig nem lehet és nem szabad, a míg a kvóta tekintetében a két országos bizottság megállapodásra nem jut.

S a míg a kvóta tekintetében Horánszkyknak immár ismeretes javaslatát fogadja el és hozza ajánlatba, másrésztől határozottan és precízze jelentette ki, hogy abban az esetben pedig, ha a kvóta felemelése elől ki nem térhetnének, ugy-

csak egy feladatunk marad: felbontani a közgazdasági szerződéseinket és intézkedni az önálló vámterület felállítására. Igen jól tudja azt Apponyi, hogy Magyarország közgazdasági érdekeit megővni és azokat halhatósan előmozdítani csupán az önálló vámterület mellett lehet és erre az álláspontja kell helyezkednie mindazoknak, a kik igazán a szívéből hordják gazdasági érdekeinket.

A kvóta tekintetében érdekesen emelkedik ki Apponyi beszédéből a király döntése. Nyíltan kijelenti, hogy nem bízik ebben a döntésben, mert az nem a választott bíróság döntése, hanem a két állam kormányának tanácsára hozandó határozat és igen sok oka van Apponyinak nem bizni a mi kormányunk erejében. A közvéleménynek a kifejezője ő akkor, a midőn nincs bizalma a kormány ellenálló képességében, már pedig kétségtelen az, hogy a döntés az erősebb és erélyesebb kormányzat javára történik.

A mi pedig a fuzióról mondottakat illeti, erős, ellenzéki szellem nyilatkozik meg kijelentéseiben. Nem vártunk, nem is várhattunk egyebet Apponyitól, mint-hogy eddigi ellenzéki álláspontját csupán elvei fenntartásával adhatja fel. Ha Apponyi fuzionál a kormánnyal és pártjával együtt beleolvad a harmincz év óta uralkodo és elvek feladásából, vagy el-sajátításából élőködő, elterjedt és immár új erőkre szoruló kormánypártba, abból az országnak csupán haszna lehet, ez az országra nézve csak újabb vívmányokat, a valódi jogos érdekek nemcsak felismerését, hanem azoknak a kielégítését jelentheti.

Igen örvendünk, hogy Apponyi ezuttal is bizonyosságot szolgáltatott a hozzá fűzött és megérdemelt bizalom jogosultságáról.

Csupán egy hézagot látunk Apponyi bezzédében, minden parlamenti párt tisztázta a maga helyzetét a néppárttal szemben. A parlamenti pártok hivatott faktoraik és minden számottevő politikus körvonalozta a maga álláspontját azzal a párttal szemben, a mely a felekezeti igazgatást tűzte ki zászlajára, csak Apponyi nem nyilatkozott e tekintetben teljes határozottsággal.

Fontosnak tartjuk ezt a kérdést és tulajdonitunk annak akkora jelentőséget, hogy feltételezzük, mikép adandó alkalmakkor akár Apponyi maga, akár pedig pártjának elnöke, ki amugy is legközelebb tartja meg beszédét és egyaránt illetékes a nemzeti párt álláspontjának a meghatározására, ebben az irányban is precízzirozza a maga és pártjának a néppárttal szemben követendő magatartását. (E—s.)

A kiegyezés és a kvóta. Politikai körökben, ugy itt nálunk, mint Bécsben is — a mint értesülünk — a leghatározottabb formában beszélnek, sőt az adott viszonyoknál fogva az egyedüli megoldásnak tekintik, hogy a kiegyezés és a kvóta tárgyában egy évi provizorium jó létre és a két állam kormánya ez irányban már az új parlamenti ülések kezdetén törvényjavaslattal áll elő. Sőt egy beavatottnak ismert forrásból azt az értesülést kapjuk, mintha a törvényjavaslat benyújtása tekintetében a kormányok már a király jóváhagyását is megnyerték volna. Ez utóbbi hír azonban még megerősítésre vár.

A költségvetés a király előtt. Bécsből jelentik, hogy a király tegnap délután egy órakor fogadta külön kihallgatáson Bánffy Dezső báró miniszterelnököt és Lukács László pénzügyminisztert, a kik előterjesztették az 1897-ik évi költségvetési előirányzatot. Lukács pénzügyminiszter már holnap Budapestre érkezik, Bánffy Dezső báró azonban az egész héten Bécsben marad.

Miniszterek Bécsben. Bánffy Dezső báró miniszterelnökön és Lukács László pénzügyminiszteren kívül még Bécsbe érkeztek Josika Samu báró, a király személye körüli miniszter, a ki Gasteinből utazott fel; ma megérkeztek Budapesről Perczel Dezső belügyi, Darányi Ignác földmívelési és Daniél Ernő kereskedelmi miniszterek is, hogy jelen legyenek a csár fogadásánál.

Az államvasutak kölcsöne. A minisztertanács, értesülésünk szerint, 122 millió forintban határozta meg az államvasutak számára felveendő kölcsönösszeget, melyből mindenekelőtt kifizetik azt a 36 millió forintot, a mely adósság még Baross Gábor működésének idejéből való, a többi pénzt pedig állomások kibővítésére, kiterők építésére és a hiányos mozdony- és kocsi-park szaporítására fogják fordítani. A míg egyrésztől ez a kölcsönösszeg nyílt beismerése az ellenzék évek óta hangoztatott vádjainak, melyeket különösen Wekerle Sándor hirdetni, addig másrésztől élénk tanubizonyosság a mellett, hogy a szemfényvesztés politikája előbb-utóbb valóságot idéz elő.

A kuriai bíráskodás a főrendiházban. A főrendiház közjogi és törvényhozásügyi bizottsága szeptember hó 1-én, kedden délelőtt 11 órakor tartandó ülésében veszi tárgyalás alá az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló törvényjavaslatot.

A főtanács ülése. Az osztrák-magyar bank főtanácsának mai ülésén, mint magyar kormánybiztos helyettes Popovics Sándor dr. miniszteri tanácsos vett részt.

Folnegovics röpirata. A horvát lapok Folnegovicsnak legközelebb megjelenő röpiratát hirdetik. A röpirat a horvát pártviszonyokat fogja bíráltni, kimutatván, hogy az utóbbinak fejlődése nem egészséges. A szerző javaslatokat terjeszt elő arra vonatkozólag is, mint lehetne a pártviszonyokat új alapra állítani és átalakítani. Mivel Folnegovics sok éven át a horvát politikai életben tevékeny részt vett és a zágrábi zászló-sértési ügyben nagyban szerepelt még pedig oly

irányban, hogy a horvát tüzoltók neheztelését vonta magára, röprata mindenestre fontos és érdekes adatokat fog tartalmazni.

Az új nunczius a királynál király tegnap Taliani pápai nuncziust fogadta és átvette megbízó levelét.

Ferdinánd fejedelem a Vaskapu megnyitásánál. Ferdinánd fejedelem hír szerint bizalmas uton lépéseket tett Bécsben, hogy a Vaskapu megnyitási ünnepségekre meghívást kapjon. Különböző szófiai udvari és kormánykörökben nagy leveriséget idézett elő az a körülmény, hogy a Vaskapu megnyitásának ünnepségeihez ez ideig sem az udvar, sem a kormány meghívót nem kapott s úgy látszik, hogy Ferdinándot meőlték. Pedig a fejedelem nagyban készült az ünnepélyre, fényes kísérettel akart megjelenni a Vaskapunál. Általában az nézet terjedt el Bulgáriában, hogy a fejedelem azért nem kapott meghívót, mert közte és Ferencz József között a találkozás lehetetlen. Nem is a politikai előzmények, hanem a mód, melylyel ezeket a fejedelem előkészítette, a lovagias Ferencz Józsefet nagyban lehangolta s a román király Ferencz József közötti szívelyes érintkezésre, melynek Sándor király tanuja lesz, a bolgár fejedelem jelenléte zavarólag hatna. A fejedelem a szláv törekvései s Oroszországgal való kaczerkodása, meg azután, hogy ő törekedett meghusítani az osztrák-magyar kereskedelmi szerződést, a két uralkodó illetőleg miniszterei között a barátságos érintkezést egyenesen kizárja. Itt az a hír is járja, hogy Sinaiban a román király és Sádor fejedelem között közelező megegyezés jött létre arra nézve, hogy ha a szükség beáll, Románia és Szerbia a hármasszövetséghez csatlakoznak. Románia és Görögország között hasonló természetű megegyezés jött létre.

KÜLFÖLD.

Két királyi kérő. Az olasz trónörökös házassága a belgrádi politikai köröket egyre foglalkoztatja s különösen annak a körülménynek tulajdonítanak nagy fontosságot, hogy az eljegyzésné nagy szerepe volt az orosz befolyásnak. Szerbiában arra a meggyőződésre jutottak, hogy az orosz kegyhajhaszat hajjótó-

rest szenvedett s hogy a két szerb dinasztiának a szerb ügy vezetéséért folytatott harcában Oroszország elejtette Szerbiát. Ez a meggyőződés Szerbia belpolitikájának alakulására nagy befolyással lehet. A radikálisok nemrégiben lezajlott meetingjén e párt kebelében szakadás állott elő. A párt tulzóit, kik Tauschanovicz Kos'át vallják vezérökül, hallani sem akarnak a király s a radikálisok közötti megegyezésről. Tauschanovicz intimusai azoknak az engesztelhetetlen paraszthordák nak élén állanak, melyek az Obrenovics-ház detronizálását proklamálják. — Milán királyt is ezek fosztották meg trónjától s a két év előtt Belgrádban lefolyt felségsértési pár számos bizonyítékot szolgáltatott, hogy ezek Karagyorgyevics bizalmas emberével, Csebinácczal Bécsben és Cettinjében Sándor király detronizálása ügyében tárgyalásokat folytattak. Sándor egy esőnkázás alkalmával elraboltatott volna s Zimonyban biztos őrizet alatt lett volna, miközben Karagyorgyevics Belgrádba érkezik s ott kikiáltják királynak. A Karagyorgyevics az orosz uralkodóházzal s a montenegrói fejedelem családjával közei rokonságban vannak, az olasz trónörökösnek Heléna hercegnővel megköteendő házassága a Karagyorgyevics és az olasz udvar közötti rokonságot teremt. A szerb antidiánsztikus elemeket ez a rokonsági viszony bizonyára csak felbátorítja.

Lucaciu akeziója.

Lucaciu és a Tribunapártiak között elhalálharc folyik. Érdekes tudni, hogy ez a harc éppen az Egyetértés hasábjain vette kezdetét.

Az Egyetértés július 17-iki számában egy hír jelent meg arról, hogy Lucaciu május 16-án a laci-falusi iskolában megünnepelte az ezredét s hogy iskolája számára kérte és elfogadta az államsegélyt. Mihelyt ez a hír megjelent az Egyetértésben, a Tribuna azonnal kiadott Felső-Bánya vidékéről ezimezve egy levelet, melyben Lucaciu állítólagos magyar barátsága miatt a fennebb említett tényekre való hivatkozással, mint renegát és áruló bélyegeztetett meg a románság előtt.

Lucaciu, mihelyt olvasta a Tribuna e levelét, táviratilag jelentette ki, hogy az egész dolog hazugság, de bővebben az ellene felhozott dolgokra nem reflektált. Körülbelül nyolcz nap mulva, a Revista Orestiei-ben egy hosszabb nyilatkozatot tett közzé, melyben a neki tulajdonított dolgokat tagadta s a Tribunát rágalomból és hazugságokból élő szenny-lapnak nevezte s ezzel egyidejűleg a bukaresti Gazeta-ban is heves tamadást intézett a Tribuna ellen.

E kategórikus czáfolatra a Tribuna kénytelen volt felszólítani a felsőbányai levélíróját, hogy Lucaciu tagadásával szemben védekezzék. A távirat, melyben e felszólítás elment, nem a levelező, hanem Lucaciu kezébe esett, a ki belőle nagy meglepetéssel látta, hogy denunziátora saját kaplánja, Dredeanu volt. Ujabb tagadás, ujabb szitok s inzultus a Tribuna fejéhez vagdosva, volt a legközelebbi akció Lucaciu részéről. — A Tribuna azonban nem kapitulált, hanem hozta Dredeanu második levelét is neve aláírásával annak bizonyításául, hogy Lucaciu tagadása nem egyéb, mint a megszorult ember hazudozása maga mentiségére s hogy annak főbb tételei nyilván ellenkeznek az igazsággal.

Most már kezdetét vette a Tribuna részéről Lucaciu ellen egész a késhegyig, sőt a morális kivégeztetésig menő harc. Lucaciu látva az ellene indított harcot, a Revista Orestiei aug. 18-iki számában kijelentette, hogy a Tribuna galád akciója nyilvánvalóvá tette, hogy számára is, ki eddig nem akarva a román vezetők soraiiban uralkodó zavart és egyenetlenséget még inkább növelni, csak a csendes megfigyelő szerepére szorítkozott, megérkezett a pillanat, melyben a nemzeti veszedelem bekövetkezését megakadályozandó akcióba kell lépnie.

E lapok olvasói értesülve e harczól, bizonyára azt fogják kérdezni, hogy mi az oka és czéja ez adáz küzd-lemnek? A kérdés jogosult s erre csakis úgy tudunk megfelelni, ha visszafelé menve az események során, egy kissé föllebbentjük a román nemzeti-ségi párt kulisszatitkairól a fátyolt.

Mikor Sturza kormányra jutott, az ellenzék sanyaru kenyerére jutott konzervatívoknak az volt egyik legelső gondjuk, hogy a magyarországi román nemzetiségi mozgalmat,

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Dal egy hordó borról.*

Isten hozott Gyorok-Ménes
Lángborával teli hordó!
Isten hozott, kedvderítő!
Isten hozott szomjat oltó!
Ehhozad-e a hegyeknek
Friss fuvalmát, szélzugását?
Napsugaras, virághimes,
Madárdalos kék vitágot?

Sivatag a mi világunk,
Utszéli por lepi, szállja:
Kopott szív és kopott elme...
Alig rezeg egy sugára.
Ha terem is egy-egy virág,
Az is poros, az is bágyadt!
Mosd le arany harmatoddal!
Töltsétek meg a kupámát!

Bort fiuk, a billikomba!
Dal fakadjon minden ajkon!
Ma mindenütt rózsza nyíljon,
Ma mindenki azt szakaszszon!
Elég volt már a köröböl,
Leveletlen, száraz ágból!
Elég volt a kecsmárosok
Bűnövelő rongy borából!

Oh te kedves drága hordó,
Csak a tied ki ne fogjon!

* Pósa Lajos ezt a hangulatos versét abból az alkalomból írta, hogy a gyorok-ménesi szőlőbirtokosok nevenapjára egy hordó ménesi borral ajándékoztak meg. Szerk.

Gurulj haza, ha már kevés,
Szívd magadat teli otthon!
Gurulj aztán újra vissza
Hegyen, völgyön, sikon által,
Gurulj, gurulj, ide gurulj
Gyorok-Ménes lángborával!

Folyjon a bor, mint a patak!
Itthon a Rákóczi kardja!
Csak Rákóczi kéne hozzá,
A ki megint megforgassa...
Hej, Rákóczi hej, Bem apó,
Mikor még ti forgattátok!
Huzd rá more, a kesergőt!
Huzzátok rá, vakapátok!

Pezssej, pezssej, gyöngyök gyöngye
Hogy szívünk is gyöngyöt hányjon,
Hogy szemünk a haza egén
Csillagot, ne felhőt lásson!
Oszó, felhő! Gyulj ki, csillag!
Ragyogd be az eget végig!
Tüzelekü bor, növeszsz szárnyat!
Repítsd kedvünk föl az égig!

Soh'se halunk meg, barátim!
Üssétek a hordót csapra!
Ha meghalunk: föltámadunk!
Ne hallgassunk hát a papra!
Kocczintsatok azért a szép
Bogárszemű kis leányért!...
Megálljatok! Nem jól mondtam!
Leelőször a hazáért!

Pósa Lajos.

Arany és Petőfi.

(Folytatás.)

Az uton is Bejőig folytonosan vitakoztak. János vitézről folyt a szó. Tompa bizonyosan nem kellemes dolgokat beszélhetett róla, s mikor Petőfi Adorján Bóditól megtudta, hogy Széchy Márkja »nagyon közepszerű« volt, előtte csak olaj volt a tüzre, a mit egyes emberek még szítottak benne. Tompa megmaradván Vachotnál, megtörtént a neheztelés. Arany közbejáró szerepet akart vállalni a két költő között, Tompát Vachot iránt való kötelezettséggel mentegette, sőt egyik hozzá írott levelét, a melyben nagy ragaszkodásról emlékszik meg Petőfiről, Petőfinék másolatban elküldte. Petőfi azonban ezért lehurrogatta Aranyt is. 1848. áprilisében Tompa felkereste Pesten Petőfit, de a túlérzékeny pap és a konok szerkesztőtárs kölönösen hidegségről panaszkodtak, a mit mindgyik a másikban fedezett fel. Petőfi teljesen elégedetlennek, elveszett embernek tartotta ekkor Tompát, ez pedig annyira érzékenyen vette barátja hidegségét, hogy minden tőle eredt levelét tüzbe hányta. Petőfi szeretett barátján zsarnokoskodni, Tompát bejegye még érzékenybbé tette. Haraggal váltak el, hogy soha többet ne találkozzanak.

A triumvirátus minden tagja megénekelte Széchy Mariát, a minek részint a Kísfaludtársaság jutalomtetele is lehetett az oka másrészt szinte csodálatos mennyire vonzó téma ez Gyöngyösi óta költőinkre. A kaland maga elég regényes ugyan, de olyan történeti háttérre van, a mely arulásszámba megy. A katonaskodó asszony története, a ki utóvégre

mely Sturza kezében oly rettenetes pártfegyvernek bizonyult a kormány ellen, a magok könnyen kezelhető eszközévé tegyék. A külföldi agitáció vezetésével megbízott Take Jonescu-nak és Filipescu-nak sikerült is Coroiannal s Ratiut a maguk részére vonni. Sturza ezt látván, bizalmas emberei Brote és Albini segítségével a Tribuna szerkesztőségében váltságot provokáltatott azért, hogy onnan Ratiuval és Coroiannal együtt a konzervatív befolyás is kiszoruljon.

Sturzának azonban nagy nehézséget okozott az, hogy bizalmas emberei, Brote és Albini, mint szökevények kénytelenek voltak a csatatérről távol, Bukarestben élni. Ezért igyekezett Broteék révén Lucaciut és Mangrát a maga pártjára vonni, a mi sikerült is. — Így keletkezett aztán a nagyszabású komite kebelében a meghasonlás. Az első csatát a Sturza emberei elvesztették, a mennyiben a Tribuna »Ratiuék« kezeiben maradt.

Egyelőre úgy látszott, hogy a Brote-csoport teljesen le van verve, mit Popovici Aurél leleplezése is az a tette, hogy Brote és társai ellen nyilatkozva, a konzervatívok szolgálatába állott, — még evidensebbé látszott tenni. A diadal azonban csak látszólagos volt, mert az ellenfél, tudniillik Brote és Lucaciut felhasználva a konzervatívoktól elkövetett hibákat és mulasztásokat, szépen összeszedte magát és újabb akcióra szakozott.

Brote és Lucaciut helyzetét megkönnyítette először is az a körülmény, hogy a Tribuna a válság következtében éppen a legjobb munkatársai hagyták el s hogy helyöket alkalmas erővel nem tudták pótolni. A Tribuna megvolt, de szellemére, frissességére nem a régi volt többé. — Egyszóval a konzervatív lett Tribuna régebbi hatását a tömegre elvesztette.

A második mulasztás Take Jonescut terheli, a ki azt hitte, hogy pénz nélkül is ébren lehet tartani a magyarországi román tuzok mozgalmát, nem tudva, hogy a mi román nemzetiségi vezetőink elentében az éneklő madarakkal, csak akkor fujják a nekik sugalmazott nótát, ha folytonosan tömik és hizlalják.

Broteék meggyőződve a konzervatívok satelesévé vált tribunisták akció képtelenségéről, szépen összeszedték magukat és eszkö-

zöket s módokat találtak arra, hogy a maguk politikai irányának képviselésére egy organum alapítását lehetővé tegyék. Ez újabb organumnak »Tribuna Veche« (Régi Tribuna) lesz a czime s mondják, hogy a szükséges összeget a Sturza rendelkezése alatt álló bukaresti nagy bankok adják. — Idehaza csak strohmanokat kell keresni mint részvényeseket. Junius elején Lucaciut és Mangra huzamosabb ideig Bukarestben voltak s ott is hozták rendbe az új hirlap ügyeit.

Mikor Julius elején Mangra visszajött, rögtön megkezdte utazásait az új lap érdekében. A tribunisták meggyőződve az új lap megjelenésének komoly voltáról, elhatározták, hogy mielőtt megindulna, tönkre teszik Lucaciut s ezért inszenálták a Dredeanu-féle leleplezést.

Már most az a kérdés: sikerül-e Lucaciut moraliter tönkre tenni a tribunistáknak addig, míg lapja Mangra szerkesztésében meg fog indulni? Itt Szebenben azt hiszik, hogy a tribunisták e reménye nem fog teljesülni, mert Lucaciut és Mangra mögött Sturza áll, a kiről rövid időn tények fogják a románság előtt bebizonyítani, hogy jelenlegi magatartása a román nemzetiségi kérdésben tényleg nem egyéb, mint diplomáciai folytatása ellenzéki akciójának s hogy a Tribuna, — melyet magára hagyott s a pénzzavarokkal küzdő Ratiu nem tud kellő nívón tartani, anyagi és szellemi végegyengülésben csakhamar ki fog mulni s helyét átengedi a Brassóban Mangra szerkesztésében megjelenendő Tribuna Vechének, melynek munkatársai a legügyesebb román nemzetiségi hírlairók lesznek s melyet szellemmel és pénzzel busásan el fognak látni Bukarestből.

Bajza-ünnep Szücsiben.

— Az Egyetértés tudósítása. —

Szép ünnepet ültek tegnap előtt Hevesmegye egyik kis falujában: Szücsiben. Emléktáblát állítottak a magyar irodalom egyik nagy bajnokának: Bajza Józsefnek, a ki Szücsiben született, 1804. január 31-én. Az emléktábla létrejöttén az e g r i i r o d a l o m - é s m ű v é s z e t b a r á t o k

egy es ü l e t e buzgólkodott kiválóan és a tegnapi ünnepre meghívta a nagy író leányát: B e n i c z k y n é - B a j z a Lenke asszonyt is. Az ünnepélyen jelen voltak Gyulai Pál, mint a tud. akadémia, Kozma Andor, mint a Kisfaludy-társaság és Szana Tamás, mint a Petőfi-társaság képviselője. A vendégeket Hevesmegye határállomásán: Hatvanban Kovács Kálmán műszaki tanácsos üdvözölte, Vámos-Györkön pedig Majzik Viktor főszolgabíró fogadta őket szép beszéddel, hevesmegyei urakból alakított küldöttség élén. Innét felfelbuzgózott vonaton utaztak Gyöngyösre, hol Balta Ferencz üdvözölte a vendégeket, mire Gyulai Pál válaszolt, Gyöngyösre a társaság kocsi ment Szücsibe, melynek határára lovasbandérium várt az érkezőkre és ez ktsérte őket a községle.

Az ünnep Kocsán Pál föld-birtokos háza előtt folyt le. A ház valaha a Bajza-családé volt és homlokára diszes, — aranyvésetű emléktáblát illesztettek, mely hirdeti, hogy Bajza József e házban pillantotta meg a napvilágot.

Az emléktábla-leleplezése előtt Scossa Dezső, Hevesmegye tanfelügyelője mondott szép alkalmi beszédet. Az emléktábla leleplezése után Türk Frigyes tanár elszavalta Zalár Józsefnek, az érdemes írónak és Hevesvármegye alispánjának következő lendületes költeményét.

Bajza.

Borongva néztél vészfelhős egére
S gyászán keseregve zengted a hazát;
De a szabadság rég várt csillagát
Szemed az éjben biztatón kísérte.

Az örök szépet s szent művészetét te
Hivatlanoktól úgy oltalmazád,
Mintha az isten bizta volna rád;
Az eszmény, ez volt szived bölcsesége.

feladja a várat, mert szerelmes lesz az ellenség vezérébe, minden regényessége mellett éppen erős történeti háttérrel nemcsak kényes, de alkalmatlan a költői feldolgozásra. Széchy Mária tulajdonképpen komikus tárgya volna, de az ilyen mű hatásának ellene van az áruás s azok a pathetikus művek, a miket erről írtak. Nagyobb esemény ez, minthogy magyar ember jöjűen nevetni tudna rajta. Tragikum is lehetne, mert a kötele-ség és a szív ütközik benne össze; de tragédiát megint nem írhat róla a költő, mert akkor a történelmi hűség ellen vétene. Mindenesetre nemcsak felfogásánál, hanem Kádas jelleménél fogva is Tompa költeménye nagyobb figyelmet érdemel, mint a milyenben részeseült. Igaz, hogy Petőfi megvetőleg Pangó Panninak nevezte Tompa Széchy Máriaját s mikor vele — állítólag — futtatni akart, nagyot bukott s a futásban meg fog szakadni. Arany is úgy véli, hogy esküszegés föltevésével kár volt ezt a nem mindennapi jellemet bepiszkolni. De Kádas jelleme nagyszerűen van koncepiálva ha a kidolgozás nem is emelkedik a tragikum fenségeig.

Arany és Petőfi alapeszméje egyforma. Az a visszáság, a mit mindenki érez, mikor katonáskodó asszonyt lát, a ki nem odaadásból, hanem hivatásszerűleg katonára akar lenni. A két költő szerint, ez a tévedés nem nagy dolgot, a természet győz, mikor Mária Wesselényinek hódol. Ez az egyezés okozhatta, hogy Petőfi csethal száját akart volna, hogy kellőleg megdicsérje Egyéb tekintetben semmi hasonlóság nincs a két mű között. Petőfi lírai szépségeivel, gyönyörű, természetet személyesítő leírásokkal pótolja a mese soványságát, a történeti háttérrel csak átsiklik. Arany minden

erejét Mária kedélyállapotának rajzolására fordítja. Fokozatosan nagy lelki küzdelmek után s a jobb jövő reményében adja át a várat a királyparti Wesselényinek. E lelki küzdelmek nagy erővel vannak írva s az eposznak mindenesetre legbecesebb lapjai, mégis minden pathoszok dacára a komikum határát érintik.

Az a fokozás, mikor Mária méltatlankodással visszautasítja Kádas előtt Wesselényi ajánlatát, majd később asszonyos kíváncsisággal megkísérti, de csak megkísérti — ugymond eljön-e a találkára? Mikor gondolja nem jön, kifakad, fel a világ és az ő gunyjától, mikor megjött, elijed rajta, majd a hazáért felakarja áldozni magát s kész nőül menni hozzá, ha a fejedelmi pártra tér. Wesselényi visszautasító szavai után szégyenében megsértett női hiúságában keserves könnyekre fakad s tehetetlen dühében a vérpad felállítását e rendeli Kádasnak. Feleziczomázza magát, hogy levette pánchezját lassú Wesselényi, mit vesztett benne s ekkor már úgy gondolja nem öleti meg, hanem ha majd így pánczél nélkül beleszeret, mikor nélküle már az élet se lesz kedves neki, azzal áll bosszút, hogy hideg kegyelmet ad neki!

Ennek a jelenetnek csak tetőzése, mikor kijelenti a vérpadon álló vezérnek: »Pártomat elhagyom, hogy kövessek férjet.«

Mindez az asszonyi természet oly ismeretével van írva, de annyi komikum is van benne, hogy a legnagyobb vigjátékíró is megirigyelhetné, ha nem pathetikus volna megírva. Így nem tisztá a hatás, a tárgyban levő komikum közködk a pathetikus hanggal, s nem a költő birkózta le a tárgyat, de az őt.

Wesselényi jellemzése is olyan, hogy az olvasó csak azt látja belőle, hogy inkább a

vár kell neki, mint az asszony. Szorultságában kéri Mária szerelmét, s a későbbi láng, a miről beszél, nincs előttünk megokolva. Mindez és a háttérben lappangó árulás, mikor Illésházi közel van a felmentő haddal, elégtelenséget támaszt az olvasóban. Kedvetlenül látja, hogy a költő nagy erejét háládatlan tárgyra pazarolta.

Maga a nyelv is Toldi után nagy meglepetés. Annak a tiszta, bár itt-ott túlságosan hasonlatokkal megrakott népies nyelvnek itt semmi nyoma. Szó sincs róla, hogy a Toldi stílusa nem a tárgyhoz való.

Ezt érezte Arany, de mikor a művelteknek úgy akart írni, hogy a nép is élvezhesse, erőszakot tett nyelvén. A népies nem olvadt itt össze egy a művésziessel, hogy szinessé, oly költőivé tette volna nyelvét, a mit Toldi szerelmében Buda halálában bámulunk. Ott a népiesből és régiességből egyformán táplálkozik stílje, s a nélkül, hogy erőltetett volna, régiés, népies színezetű, de azért egyéni Arany stílus. Arany öntudatlanul egyéni stílusra törekedett, de itt nem érte el célját innen van, hogy helyenként bágyadt sekélyes, verselő technikája sem közelíti meg a Toldiét.

A mese főanyagát Gyöngyösitől vette, a kiről most már tudjuk, hogy éppen oly igazat ír, akár csak Tinódi. — A különbség köztök csak az, hogy Gyöngyösi »megszínelte« krónikáját mitológiával nem valami szerencsésen: de szép leíró részeket, gyönyörű lírai ömlendéseket is vegyített belé. Most már azt is tudjuk, hogy Mária nagy oka volt Wesselényire hallgatni, mert sógorai, Listus János és Illésházy Gábor megkeserítették életét s vagona után áhitoznak.

(Folyt köv.)

S jön a szabadság... majd a vész rivall...
Te örül állsz ki egyik szirttetőre,
S állsz rendületlen, mint a sziklafal.

De a szabadság vére szem fedője
Szemedből minden lángot kitörölt,
S a haza romján szived összetört.

Ezután Gyula Pál lépett a szónoki asztalhoz és a következő, nagy figyelemmel hallgatott beszédet mondta el:

A magyar tudományos Akadémia és a Kisfaludy-társaság képviseletében jelentem meg itt Kozma Andor társammal. Ha vannak intézetek, melyek kegyelettel viseltek Bajza József emléke iránt, bizonyára az Akadémia és a Kisfaludy-társaság azok. A harmincezes és negyvenes években Bajza, Vörösmarty és Toldi voltak az Akadémia vezérferfiái — a Kisfaludy-társaságot pedig, mint Kisfaludy Károly barátjai, ők alapították emlékére, — mintegy az Aurora-kör folytatásképp.

De nemcsak a két intézettől érdemli meg Bajza a kegyeletet, hanem az egész nemzetől. Bajza kitűnő költő volt s még kitűnőbb kritikus, a ki nem csekély befolyással volt irodalmunk fejlődésére. Mint lyrai költő senki sem művelte oly kizáróan s több sikerrel a tiszta dalt nála. A szerelem és hazafiság e meghatározható dalait szelvében énekelték a társas körök s ennek ma is. Azonban az ifjú költő alkotásait csakhamar a férfiu kritikai táborozásai váltották fel.

E század elején Kölcsey igyekezett megalapítani a magyar kritikát, de oly ellenzékre talált irodalomban és közönségben, — hogy visszavonult s többé nem kritikákat, — csak esztétikai értekezéseket írt. Ekkor lépett fel Bajza tele hévvel és kitartással. Elcsodálta a dialektikáját, szívós küzdelme kivívta a kritika jogait, szabadságát összetörte az ellen táplált balfogalmakat. Diadalra juttatta az az Aurora kör széptani irányát, Révai nyelvtani rendszerét, Kazinczy nyelvújítását. A Kritikai Lapok, Figyelmező, Atheneum, melyeket szerkesztett, éppen oly nevezetes emlékei irodalmunk fejlődésének, mint az ő fáradságtalan munkásságának és kritikai szellemének.

Másfél évtizednél többet töltött el folytonos harcban. Polémiai élenk érdeklődést keltettek fel. A Conversations lexikoni por-első szigorubb kikelés volt a gondatlan szerkesztés ellen és gróf Dessawffy József legyőzése első megtámadása a születés arisztokrácia követeléseinek az irodalom köztársaságában. Az Aurora-kör először hozta szövegére az írói tulajdon kérdését. Dramaturgiai harc-ai emelték szinkritikánk színvonalát. A Kazinczy-Pyrker fele vitában az a nemzetiségi hev, mely a hazai fiától a hazai irodalom művelését követelte és megbélyegzte a magyarból németté lett írókat, szükséges és jótékony volt. Csató elleni polémiában a politikai és írói jellemtelenség leleplezése egy különben jeles íróban, erős benyomást tett a közönségre s elősegítette a közvélemény szilárdulását. A közönség kezdte megszokni a szemben álló irányok és személyek tusáját s többet várt a folyóiratoktól, mint pusztán cikkek gyűjteményét. — Így alapította meg Bajza az irodalmi sajtót s készítette elő a politikait, a mely csakhamar fejlődésnek indult.

A negyvenes években visszavonult a szerkesztéstől és kritikától egyaránt és történelmi tanulmányokhoz fordult. Azonban a forradalom kizavarja nyugalmából s a nemzeti katasztrófa kétségbeejtette. Kedélye elcsöztült, szelleme kezdett kialudni s egy emészto kór, lassu halál mértatéka lón. Mily mily szomorú látvány volt az akadémiában vagy Pest utcáin az egykor deli erős ferfiu megfört alakja, elváltozva, mint egy élő halotté. Egészen azt fejezte ki, a mit ő maga mondott egyik szép költeményében:

E hunyt lelkem lángja, lettem
Néptelen ház, pusztá rom.
Tünik hamvad életem,
Isten hozzád, nemzetem!

Az idő rohan az irodalmi és politikai világban új bajnokok és küzdelmek állanak elő, a régiek háttérbe szorulnak s néha még emlékek is elhomályosul. Epen azért köszönet és hála Heves megye lelkes fiainak, különösen az egri irodalmi körnek, hogy nem engedik elhomályosulni Bajza emlékét. Méltán büszkék földijökre, mert egy kitűnő író tiszteletnek benne, a ki jelentékeny hatással volt a nemzeti élet fejlődésére, egy tiszta buzgó hazafit, a ki hazafi bánata ölte meg.

Fény nevére, áldás emlékére.

Végül Szana Tamás a Petőfi-társaság nevében nyilvánította az irodalom halálját az emlékmű alkotói iránt és a Szózat elnevelésével a leleplezési ünnep véget ért.

Az ünnepelő társaság ezután nagyrészt Kocsányi Pál dusan terített asztalának vendége volt. A lakomán Majzik Viktor főszólgabíró Bajza nagy emlékének szentelte az első felköszöntőt és az ünnepelt jelenlevő leányát, Beniczkyne Bajza Lenket éltette Kandra Kabos az Akadémia és a Kisfaludy-társaság kiküldöttei egészségéért ivott. A Kisfaludy társaság nevében Kozma Andor mondott köszönetet, megemlékezett egyszersmind az ünnepi költemény írójáról Zalárról. Kúrtly Sándor orsz. képviselő Szana Tamásért és a Petőfi-társaságért.

Ujdonságok.

* **Kiss Áron** ev. ref. püspök Lucei vna szepesmegyei furdoból ma este 8 órakor érkezik haza, az indóházánál több egyházi es világi előkelő lesz jelen a jó egészségnek örvendő, ősz püspök fogadására.

* **Névnapi tisztelgés Boczkó főkapitánynál.** A három kerület r. kapitány-sága, a bejelentési hivatal és a mezőrendőrség tisztviselő kara ma 10 órakor tisztelgett Boczkó Sámuel r. főkapitánynál, hol Vég Gyula II. ker. rendőrfogalmazó mondott az összes tisztviselői kar nevében jól átgondolt, igen szép beszédet. Isten áldását kérve a derek és erélyes főkapitányra, kinek buzgó, lelkiismeretes működése Debreczen sz. kir. város életére, fejlődésére szemmel látható nagy hatással van, s méltóságát, régi híret annyira őrsi s igyekszik azt minden alkalommal még magasabb pozíra is emelni, mire kivüle senki sem volna képes, mint ember is a legjelesebb oly tulajdonokkal van felruházva, mely csak tiszteletet és becsülést érdemelhet ki mindenki részéről. A szép köszöntőre rövid, de annál többet mondóbb beszéddel válaszolt a népszerű főkapitány s különösen kiemelve megígerte, hogy bármilyen körülmények között mindenkor jó indulattal fog viseltetni a rendőrtisztviselők iránt, annyival is inkább, mert meggyőződött, hogy vezetése óta a leglelkismeretesebben és legpontosabban felelt meg a legutolsó tisztviselőig mindenki hivatali kötelességének, e jelszó alatt küzdve a város méltóságának megfelelően: **B e c s ü l e t e s m u n k a.**

* **Értesítés.** A folyó hó 20-án lezajlott Zion zászlófelavatási ünnepélyen a szegbe-bevések akusa a megjelent díszs vendégek sokasága folytán — kissé hosszúra nyúlt, s miután a teremben türethetetlen hőség uralkodott, a vezetőség nem tagadhatta meg azt a közkívánságot, hogy az ünnepély kis időre felbe szakítsassék. Mmde az a feltett szándékunk, hogy félőrai szünet után az ünnepély folytattassék, legnagyobb sajnálatunkra nem volt megvalósítható, mert az elszedelt közönség jobban érezte magát a szabadban, mint a

füledt levegőjü teremben. Így történt aztán hogy az egyleti tagok tulnyomó része és velük együtt a választmány és az előljároság nem jutottak abba a helyzetbe, hogy szegeiket a zászlóban megörökíthessék. Nem panaszként hoztuk ezt fel, mert hiszen mint hazigazdának csak örülnünk kell azon, hogy a vendégek sokasága miatt nekünk nem jutott hely az asztalnál. Csak azt kívánjuk t. tagtársainknak értésére adni, hogy legközelebb, eseleleg szeptember havában Szimchósz Thóra-ünnep alkalmával pótszvegverési ünnepélyt rendezünk s ezen kedélyes társas összejövetel alkalmával mindnyájunknak alkalma lesz jogos igényeinket kielégíteni. A Zion egylet vezetősége.

* **Tüz Pallagon.** Knohl Rudolf pallagi tannyáján ismeretlen okból tűz kelle tkezett, mely egy kazal szalmát és türeket hamvasztott el, melyek a Triest-nél vannak biztosítva.

* **Munkásdalegylet.** Fölvívja a munkás dalegylet elnöksége városunk azon iparos polgárait, kik szeretik a dalt s jó hanggal rendelkeznek, hogy lépjenek be az egylet kötelékébe. A felvétel iránti kérvényeket, az egylet jelenlegi helyiségében. (Rózsabokor vndéglő Kisu-utca) szeptember 10-ik napjáig bezárólag, a nap bármely órájában átadhatják az egylet megőzöttjának.

* **A magyar asztal-társaság Lajos napja.** Debreczenben talán seholsem ünnepelték még hazafiasabban a Lajos napot, mint tegnap este az indóház mellett levő Huszár József-féle vendéglőben, — hova a magyar asztaltársaság tagjai gyűltek össze, hogy megünnepeljék azt a napot, melyben a legnagyobb szabadsághősök egyike emlékének egész világa rejlik. Ez az összetartó, derek társaság 50 teritékü társas-vacsorát rendezett ez alkalommal s alig hiányzott közülök egy-ke-tő, kik egészségük helyreállításáért furdón vannak s ezért nem jelenhettek meg a Lajos napi estén. Vacsora alatt Boros Lajos mondotta az első emelkedett pohárköszöntőt, melyben azt a feledhetlen bapatot esetelte, mely a mai Magyarország atyja halálával minden igaz magyar lelkét a legmélyebben sújtotta. Milyen másképen is éreztük magunkat — mondá a szónok — ezelőtt három évvel, bár igazi örömnappá sohasem varázsolhatuk e napot — mert fényes napok arcán mindig ott borongott az a sötét felhő: Kossuth hontalansága. Most pedig sir bennünk a lélek, ha arra gondolunk hogy őt többé sohasem láthatjuk, nem hallhatjuk, nem olvashatjuk független, szabad Magyarországon után esengő lelke szöveit. De vigasztalódjunk — mondá — lelke, szelleme örökre él és hódítva száll hegyen, völgyön, rónaságon s meg fog mozdulni egyszer az a szent sírhalom s minden porszeme egy-egy hősé lesz, kik velünk együtt kivívják azt, miről a szent öre: még most is álmodik — állami függetlenségünket!

A szép köszöntőre Benedek Árpád válaszolt s szinte harsány éjen jutalmazta. Vacsora után görögűz is volt, mikor a házi asszony kért áldást a magyar asztal társaság minden tagjára. Végül pedig ismét Boros állott föl s köszönetet mondott a tulajdonos-éak, ki oly kitűnően latta el a legjobb hangulatban csak 1 órakor elozlott magyar asztaltársaságot.

* **Állatok bélyegzése.** A földmivélségügyi m. kir. miniszter ismételen felhívja a gazdák figyelmét az 1894. jul. 16-iki körrendeletére, mely azon károsodásról szól, hogy az állatok sütővással való bélyegzését a gazdák meg tudják az állatok tomporáján végzik s ezáltal bőrüket rongálják, a helyett, hogy a bélyegzést az állatok szarván vagy állkapcsán alkalmazzák.

* **Uj fajta kiállítás.** A szamaraknak, ezeknek a rokonszúnves, négylabu szürke állatynak, a melyek olyan mélabu hangkat adnak holdvilágos esteken, a legjobb dolguk ketségkivül Angliában van. Ott ugyanis kiállítják őket. A szamarakiállítás a napokban nyílt meg Londonban és védnökönje nem kisebb személyiség mint Fife herczegnő, ak

ezen a foglalkozásán kívül ugy mellékesen unokája az angol királynőnek és legidősebb leánya a walesi hercegnék. Az érdekes kiállítást sokan tekintik meg, sőt a boldog szamaraknak az a mazas kitüntetés jutott osztályrészül, hogy nagyon magas uraságok tisztelik meg őket látogatóikkal. Az udvar is nagy kedvelője a szamaraknak: a királyné állatseregletében, amelyben van tigris, kutya és papagály, egy egyiptomi csacsi a legkedvesebb állat. A kiállítás első díját egy Tom nevezetű szamar nyerte meg. A jámbor füles egy londonvidéki kreskedő tulajdona és eddiekocsit húzott. Most bizonyára nagyobb tiszteletben fogja részesíteni gazdája az ő aranyérmes szamarát, amely esténként, külön adag szénát fogyasztva, büszkén fogja elordíthatni a pajtásainak, hogy ő nem közönséges szamar.

* **Szerb vasutépítés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter közölte a debreczeni ker. és iparkamarával, hogy a szerb kir. államvasutak igazgatósága Belgrádban különféle anyagu és méretű épületfák szállítását akarja biztosítani. A felételek a m. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál megtekinthetők.

* **A kít Jókai nem ismer.** Tudvalevő dolog, hogy koszorus írónkat, Jókai Mórt műveiből széles Magyarországon minden olvasni tudó ember ismeri, ideértve még az asszonyokat is. Hanem azután az is bizonyos, hogy Jókai Mór is pápai diákkorától, vagy még előbből kezdve temérdek embert ismert meg nemcsak Magyarországon, hanem ezenkívül is. Mióta a dicsőség útjára lépett, alig van az irodalomban, társadalomban, politikaszereplő nevezetes ember, a kivel «pertu» pajtáságba ne keveredett volna. A képviselőket, a volt képviselőket meg pláne annyira ismeri, hogy még a néhai Dunszt Ferenczel is jó pajtáságban volt pedig soha sem látta; mert hát az öreg Dunszt soha senki nem jelent meg a parlamentben. — Es csodálatos dolog, de igaz, hogy ez a mindenkit ismerő Jókai még sem ismert egy embert, pedig ez az ember akkor mikor már ő hírneves író volt, nagy dolgot művelt, olyan nagyot, hogy ez még az ország történetében is fel van jegyezve. Ezt maga vallotta be a nagy regényíró, a mikor a napokban meghatottan nezte Thorma remek festményét, az «Aradi vértanúk» at. Elmeregve szemlélte a nemzet szomorú napjainak művészi esettel megörökített megrázó mozzanatát, az akasztófa alá a kelenz magyar vezért, a vallás vigaszt nyújtó papokat, midőn egy képviselő megszólította: — Ugy-e bár, mind ismerted őket? Jókai végig nézett a képen, a vértanúkon, az osztrák tiszteken, s a mint az arca a visszaemlékezés hatása alatt elkomorult, az egyik alakra rámutatott: — Ezt nem ismertem. Az az alak pedig nem volt más, mint a — hóhér.

* **Reszelővágás.** A m. kir. államvasutak igazgatósága közli, hogy a m. kir. miniszter az eltemplált és új reszelők ráspolyok felvágásának 1901-ig való biztosítására az összes műhelyek számára pályázatot nyit. A feltételek a kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők.

* **Dohány és pénzzállítás Szerbiába.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter közölte a debreczeni kereskedelmi és iparkamarával, hogy a szerb hivatalos lapban hirdetés jelent meg, mely egyrészt a belgrádi állami egyedüri árjelzést célozza más részről pedig Szemendria város hatóságának 1 fél millió dénár költségen felvételi ügyét hirdeti aug. 27-iki határrappal. Mindketlen hirdetés feltételei a kereskedelmi muzeum igazgatóságánál tekinthetők meg.

* **Próbabál.** Schaf János, jelenleg Debreczen városa legnépszerűbb, ügyes táncztanítója f. hó 23-án, vasárnap a «Margit»-fürdő disztermében próbabált rendezett, mely most is, mint minden alkalommal, kitűnően sikerült mit mutat az a körülmény, hogy a négyeseket 80 pár tánczolta, arról pedig, hogy jökédv is uralkodott a semmi áldozatot nem sajnáló tánczmester által rendezett bálon, az tanuskodik, hogy csak a rózsaujú hajnal hasadásával szakadt vége zenének, táncznak, s nagyon sok szép kis lány és fiatal ember lelke

lett gazdagabb egy-egy illuzióval. Jelen volt asszonyok: özv. Czerék Áronné, Kövári Demóteré, Kovács Ferencné, Bácsi Andrásné, Prognér Adolfné, Molnár Lászlóné, Kovács Sándorné, Tóth Mihályné, Nyilas Jánosné, Tóth Sándorné, Pap Jánosné, Rolik Eduárdné, Kulcsár Istvánné, Jakab Mihályné, Takács Istvánné, Boda Ferencné, Kovács Ferencné, Nagy Józsefné, Kiss Mihályné, Szabó Sándorné, Papp Istvánné, Szepesi Péterné, Molnár Józsefné, Lakatos Istvánné, Sárkány Antalné, Kiss Miklósné, Hammer Ferencné, Váradi Ferencné, Asztalos Károlyné, Birinyi Lajosné, Novák Józsefné, Nagy Sándorné, Sulyok Jánosné, özv. Kohodi Györgyné, Juhász Jánosné, Kerékgyártó Imréné, Némethi Jánosné, Nagy Lajosné, Szilágyi Gusztávné, Mester Gáborné, Kiss Imréné, Fehértői Istvánné, Bakó Mihályné, Jobbagy Jánosné, Csermák Henrikné, Juhász Józsefné, Smindt Jánosné, özv. Thoma Jánosné. — **L e a n y o k:** Boda Mariska, Kovács nővérek, Nagy nővérek, Kis Eszti, Szabó Mariska, Szepesi nővér, Lakatos Eszti, Thoma Szilvia, Papp Juliska, Sárkány Mariska, Kiss nővérek, Czerék nővérek, Kövári Róza, Lókodi Mariska, Kovács Juliska, Nagy Juliska, Bácsi Erzsike, Prognér Margit, Tóth Eszti, Balogh nővérek, Molnár Mariska, Tóth Juliska, Kovács Matild, Balogh Erzsike, Nyilas Sarika, Tóth Terike, Papp nővérek, Kulcsár Erzsike, Horváth Mariska, Entergáli Mariska, Szabó Eszti, Jakab Juliska, Molnár nővérek, Hammer Róza, Váradi Ilona, Asztalos Juliska, Zombor Róza, Birinyi nővérek, Sulyok Zsuzsika, Juhász Etelka, Németh nővérek, Nagy Juliska, Mester, Erzsike, Kovács Rózsa, Kiss Margit, Fehértői Zsuzsika, Bakó Piroška, Csermák Jolán, Juhász Erzsike, Schmidt Ilona.

* **A csongrádi kolera — megugrott.** Nagy riadalmat okozott Csongrádon ez a hír a hírek annyiban, hogy — mint lapunknak írják, Klepár András koleraügany tünetek közt megbetegedett. Nosza lett erre ijedelem. A szolgabírók rendeleteket gyártottak, a doktorok a kezeiket dörzsölték, a nép pedig ijedve sutogta az utcákon: — Itt a kolera!

A főbíró hasonlóképpen nem vette tréfára a dolgot és hivatalos ijedelmeben elrendelte, hogy a koleras embert szállítsák a közközházba. Borzalommal eltelve mentek a városi hajduk a betegért, aki azonban be nem várva őket, úgy elillant a kórházi kószat elől, hogy a meg a pusztázók sem érték utól lovaiakon. A főszolgabíró, a ki még ekkor sem tréfált, táviratban kereste meg a szomszéd hatóságokat, tudatván, hogy a csongrádi kolera megszökött — fogják el. — Szentesen azután csakugyan el is fogták, asszisztencia mellett kórházba szállították a megrökönyödött Klepár Andrást, akiről azonban az orvosok kiderítették, hogy egyáltalán kutya baja nincs s hogy olyan annak a gyomra, hogy még a pestist is kibírja.

* **Nemzetközi gazdakongresszus.** A Budapesten tartandó nemzetközizagdakongresszusra újabbban Franciaország és Belgium jelentették be hivatalos képviselőiket a földmívelésügyi miniszternek, mint a kongresszus elnökének. A francia földmívelési miniszter — ki jelenleg maga Méline miniszterelnök — képviselni fogják G o m o t szenátor, volt földművelési miniszter, T i s s e r a n d állam tanácsos, a földmívelési ügyek igazgatója a földmívelési miniszteriumban, Daubrée az erdészeti ügyek igazgatója ugyanott, Bénard a gazdasági főtanács tagja és Sagnier a nemzetközi mezőgazdasági bizottság tagja, — a «Journal de l'Agriculture» főszerkesztője. A francia kereskedelmi miniszter is küldött két képviselőt, Biondel dr. tanárt Parisból és Lainey malomigazgatót Corbeilből. Különös érdeklődést tanúsít a belga kormány a kongresszus iránt. Kiküldöttéi a következők: Allard a bel a pénzüverő hivatal tiszteletbeli igazgatója, Braekers, a mezőgazdasági főtanács tagja, Cartuyvels földmívelésügyi igazgató, Duckerts főkonzul, Mellaerts abbé, Proost dr., mezőgazdasági főfelügyelő, Petermann dr., az állami mezőgazdasági állomás igazgatója (Gembloux), van der Linden, a mezőgazdasági fő-

tanács tagja és Stratten-Ponthoz gróf, a központi gazdasági egyesület elnöke. Schell a német császári statisztikai hivatal igazgatója a földmívelésügyi miniszterhez irt leveleiben rendkívül rokonszenves hangon emlékeztet meg arról a vendégszerető fogadtatásról melyben a demografiai kongresszus alkalmából Budapesten részesült a vezetése alatt álló intézet legértékesebb kiadványait küldte meg a kongresszus céljaira. McNeil angol mezőgazdasági kamara tagja levélben köszönetet mond a magyar kormányának a kongresszus összehívásáért, mely, ugymond, az összes termelők helyzetének javítását van hivatva előmozdítani. Azon élénk rokonszenven folytatja tovább, mely Angolországban Ausztria-Magyarország iránt nyilvánul, kötelességévé teszi az angoloknak, hogy minden ionen kiinduló mozgalmat különösen figyelemmel kísérenek s a rokonszenvet még inkább fokozza az a tény, hogy a kongresszust Budapesten, a magyar állam fennállásának ezeréves ünnepe alkalmából tartják, mely államnak annyi történelmi tény által kitűnt nemes népe Anglia legelőkelőbb tiszteletére tarthat számot. A kérdőpontokra részben igen értékes feleleteket küldtek be ez idő szerint, Lacey Everett M. P. Rushmerekéből (Anglia) i Ludwig Frankl (Brünn); James William Harris Beauworthyből (Anglia); Hensch Árpád (Magyar Óvár); Hugo Hitschmann (Bécs); M. Lippens Gand (Belgium) Orosz Pál Bonczodföldre (Zalamegye); Charles William Smith Cheltenham (Anglia).

* **Köszönetnyilvánítás.** Hálás köszönetet nyilvánítja a debreczeni munkások a d a l e g y l e t Nagyszikszay Gyula urnak azon szíveségéért, hogy az aug. 1-én tartott dalestélye alkalmával a Margit fürdődisztermet díjjalanul engedte át, hogy ez által hozzájáruljon a munkásdalegylet budapesti utja költségeinek fedezéséhez. Fogadjon nemes tettéért ez uton is a munkásdalegylet őszinte köszönetét.

x **Gyönyörű angol agarat** talált a homokerti csász. tulajdonosa kellő igazolás mellett átveheti.

Táviratok.

Nikita — nagyfejedelem.

Budapest, aug. 26. (A »Debr.« ered. táv.)

Z a g r á b b ó l távirják: Nikita montenegrói fejedelem, széles körben elterjedt hírek szerint Montenegrot leányának az olasz trónörökösével való esküvéje alkalmából nagyfejedelem s é g n e k fogja proklamálni.

A kertészeti egyesület közgyűlése.

Budapest, aug. 26. (A »Debr.« ered. táv.)

A kertészeti egyesület ma délelőtt tartotta közgyűlését E m i e h Gusztáv elnöksége alatt melyen a múlt évi működéséről szóló jelentést tudomásul vették s az elnökségnek és választmányának a fölmentvényt megadták s a jövő évi költségvetést elfogadták.

Az orosz czári pár bécsi látogatása.

Budapest, aug. 26. (A »Debr.« ered. táv.)

Bécsből jelentik: Az orosz czár Bécsbe érkezése alkalmára Oroszországból temérdek titkos rendőr érkezett — Az utcákon, melyeken a czári pár utja végig fog vezetni, negyven ezer katon fog sorfalat állani.

Széchen Antal gr. temetése.

Budapest, aug. 26. (A »Debr.« ered. táv.)

S z é c h e n Antal gr. főrendi házi tag és udvari főmarsal holttestét tegnap délután mint A u s s e b ó l távirják ideiglenesen eltemették.

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár. nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6-7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-6 óráig.

A kir. törvényszéknel jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnepeken d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órákor ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A debreceni kir. járásbírság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedden és pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden **szerdán**.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11-12 óráig.

Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnapoként, e. 10-12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona” a keresked. palotájában.

Otthon vagyok.

— Kiállítási történet —

(Kis utcai lakás az Andrássy-uton.)

I. Jelenet.

Özvegy Edelényiné (egyedül, egy levél olvasását végezve): A nagybátyám, a huszár ezredes urban van Budapestre, mindjárt itt lesz. Ez bizony ép nem kellemes dolog. Tízennégy nap óta úgy élek, mint valami boldor. Reméltem, ha egyszer Görgény varnak hátat fordítok, minden kellemetlenségem megszűnik. Mert hiszen lehetetlen volt már tovább ott maradnom, annyira kinzott az a vén kopasz vállalkozó szellemű gyógyszerész, a ki minden aron el akart venni es akaratom ellenére mindeképen kompromittált a tolkodó magaviseletével. Kénytelen voltam megszökni, hogy meneküljek eöle. Budapestre azzal a szándékkal jöttem, hogy a kiállítás megnézésének bevallozt ezime alatt igénybe veszem a huszár ezredes nagybátyám vendégszeretetét legalább annyi időre, míg valami elfogadhatóbb parthiet talállok, mert végre is nem tettem fogadást arra, hogy örökre özvegyen maradjak. Csak akadjon valami kevésbé nevetéges parthie annál a vén, kopasz és neveltséges gyógyszerésznél... A nagybátyám, a kinek kellemes meglepetést akartam szerezni, családostól elutazott furdőre, így aztán vendéglőbe kellett szállnom, a meddig visszatérnek. De jaj! itt mas bajom akad. A fogadós és összes vendégei semmiképen sem akartak komolyan venni. En csak azt az egyet szeretném tudni, miből szoktak ezek a budapestiek a becsületes asszonyra ráismerni? En bizonyosan eltevesztetem azt a titkos jelt, pedig Isten látja lelkemet — semmi mással nem érdemeltem ki a sértő magaviseletüket. Borzasztóak ezek a fővárosi férfiak. Valamennyi, a hány esk látott, felajánlotta nekem a szívet. Mit csináljak annyi szívet? Végre is magánlakást kerestem, a hol kevésbé veszélynek leszek kitéve s ma végre ráakadtam erre a kis butorozott lakosztályra... erre a szobára... (a butorokat nézi). Ez a szoba igazán jól van berendezve... a ház előkelő benyomást tesz... kétségkívül. De ha nem is lett volna ilyen csinos és kellemes, kivétel volna, úgy sem maradok benne sokáig, csak míg a bácsi családja is hazajön a furdőről; mert ök fájdalom, nem ma érkeznek, mint a nagybácsi, nekik nem jár le szabadságidejük és nem kell átvenniök az ezredparancsnokságot, mint neki szegénynek. (Figyelve.) Az ajtó nyílik?... Bizonyára a házmester, talán a nagybátyám érkezését jelenti. (A kijárási felé siet.)

II. Jelenet.

(Albert utibörönddel kezében. Albert látára Edelényiné ijedten hátrál.)

Edelényiné: Mit jelentsen ez?... Uram, ön bizonyára eltevesztette az emeletet.

Albert (megdöbbenve köszön): Istenem... nagysád, ezerszer bocsánatot kell kérnem...

(Körültre tekint): De nem! nem tévesztettem el az emeletet; én itt idehaza vagyok.

Edelényiné: Pompás! már ismét kezdődnek a fogadóbeli jelenetek... Egy napig sem maradhat az ember nyugton?

Albert: Oh igen, asszonyom, arról kezdek... Csak hogy ha ön a másik lakásába költözködik, hebe-korba nem kerülhet el ilyen találkozási. (Felre): Egészen véve elég csinos.

Edelényiné (indignálódva): Uram, kérem ne folytassa a tréfáit és távozzék. Egy jól nevelt ember nem ront be ebben az órában idegenekhez, a kiknek sohasem mutatták be.

Albert: Épen ezt akartam mondani én is, de midőn megpillantottam nagysádat, lenyeltem ezt a mondatot, a mit sohasem lennék képes egy ilyen szép asszonynak szemébe mondani. Asszonyom, felhatalmazom önt, hogy a lakásomban maradjon, sőt nagyon boldognak fogom magamat érezni, ha ezzel a szerény garcon lakással beéri. Ha előre tudom, virágokat hozatok.

Edelényiné: De hiszen ez borzasztó! De hát csakugyan úgy nezek ki, mint valami kalandornő? Végre is uram nézzem réám.

Albert: Oh nagysád, nagyon örömet!

Edelényiné: És mondja meg, olyan asszonyhoz hasonlítok-e, a kinek minden jöttment... szemtelen bókokat mondhat.

Albert: Nagyon sajnálom, én azt képzeltem, hogy eszményien szép bókokat mondtam... de úgy látszik, erre nem vagyok képes, mert én a legjobbal állottam elő, ami tölem kitelt. Azt hittem, egyetlenegy szóban fogalom össze a benyomásaimat, a midőn arra kértem önt, hogy tekintse magának a lakásomat, melyben önt itt találni valóban nagyon szerencsésnek éreztem magamat.

Edelényiné: Ez már mégis sok!

Albert: De miután ez sérteni látszik, (sóbajva): nem merem nagysádat visszatartani.

(Pathetikusan): Menjen asszonyom, távozzék... de emléke velem marad... Oh! mennyire velem marad az emléke! (Előbbre jön a szobában és lehajolva a butorok alá néz.)

Edelényiné (magánkivüli): Mit keres ott lent?

Albert: A papucsaimat nagysád. A házmester olyan rendetlenül takarít, sohasem teszi a rendes helyükre.

Edelényiné: Még sem akarja bevégezni? De hát, hol az a házmester, hogy rendet csináljon végre? Mindjárt idehívom s akkor majd megátjuk...

Albert (az ágy előtt térdelve): Igazán nagy szívességet tenne nekem, legalább megkerdezhetem tőle, hogy hová tette a papucsaimat.

Edelényiné (az ajtó felé futva): Házmester! Házmester!

Albert: Ne szólítsa így, ezért a szóért gorboskodni szokott és végre is embert fog ölni.

Edelényiné (nyugtalanul): Gondolja?

Albert: Egészen biztos vagyok benne. Hívja őt házfelügyelőnek, ezt jobban szereti.

Edelényiné (az előszoba felé futva): Házfelügyelő! Házfelügyelő ur! (visszatérve). Álljon fel már, mit fog a házmester gondolni, ha önt ebben az órában előttem térdelni látja! (kiabálva): Házfelügyelő!

Albert (még mindig térdelve): Ah! ön nem akarja, hogy a házfelügyelő bennünket ebben az órában ilyen közel lásson egymáshoz? De azért mégis együtt talál bennünket, annyi bizonyos.

Edelényiné (kiabálva): Házfelügyelő ur! Ah végre itt van!

III. Jelenet.

A házmester! Itt vagyok nagysága! Itt vagyok! Tíz van talán? (felre). Nini, Albert ur!

Edelényiné: Mondja csak házmester, az enyém ez a lakás vagy nem?

A házmester (zavarban): Én istenem, mindjárt megmagyarázom a dolgot. Mivel tudtam, hogy Albert ur három hónapra falura utazott és láttam, hogy ő nagysága nagyon tiszteltetle méltó asszonyság, a ki a vidékről

jött fel a kiállításra és a mint panaszkolta, alkalmas lakást nem tud kapni, hát megengedtem magamnak, hogy így gondolkozzam: sohse akad jobb alkalom Albert ur számára, hogy valaki a lakást távolléte alatt jobban rendbe tartsa. Mert kérem, semmi sem árt úgy a butoroknak, mintha használatlanul állanak. Ezért az ur érdekében kiadtam a lakását ő nagyságának.

Edelényiné: Tehát az ő lakásában vagyok?

Albert (megütközve): Maga bérbe adta az én butorozott lakásomat?

A házmester: A manóba is, ugyan tessék már egy kis belátással lenni, Albert ur. Mikor elutazott azt mondta nekem: három hónapig leszek oda, ezalatt tartsa rendben a hólímát... Véletlenül talállok egy urhölgyet, a ki megígéri nekem, — hogy nagyon ügyelni fog a butorokra... nem igaz nagysága? nem ajánlottam különös figyelmébe, hogy a butorokra vigyázzon?

Edelényiné (a házmesterhez): Menjen és hozzon nekem azonnal egy kocsit!

Albert: No hallja házfelügyelő nr, én majd megjegyzem magamnak, hogy milyen módon szokott ön a butorokra felügyelni!

A házmester: Azt mondja, három hónapra megy el, azután egyszerre csak itt terem három nap múlva!

Albert: Mi köze magának ahhoz? Ugy kívántak az ügyeim s ezzel vége.

Házmester: Azt én nem tudhatom előre. Edelényiné (a házmesterhez): Hoz kocsit, vagy nem hoz — ha szabad kérdenem.

Házmester: Hozok nagysága.

Albert: Javíthatatlan egy házfelügyelő; mindig úgy bávik a lakókkal, a hogy neki a legkényelmesebb.

Házmester: Egyetlenegy szóval kimenthetem magam (Udvariasan a hölgyre mutatva). Van oka panaszra a nagyságos urnak?

Albert: En nem panaszkodom, de kérdezze meg ő nagyságát?

Házmester: Lássá nagysága, Albert ur nem panaszkodik.

Edelényiné: Milyen város ez a Budapest! Becsületes asszonyokkal milyen illetlenül mernek bánni, bérbe adnak nekik lakásokat, a melyek nem őrsek!

Házmester (méltósággal; Nagysága, ne rágalmazza Magyarország székes fővárosát egy kis felreértés miatt!

Albert: Még felreértésnek nevezzi! (A házmesterhez): Magának szerencsés ötletei vannak!

Házmester (méltóságteljesen folytatja): Ha az ember bizonyos nevelésben részesült...

Edelényiné (magánkivüli): Azt mondom magának, azonnal hozzon nekem egy kocsit!

Házmester: Szaladok, szaladok, nagysága. (Alberthez): Kérem, nyugtassa meg kissé...

(Vége köv.)

Külömfélék.

Szervi hiba. Nagykerekedő: Sajnálom, de önt nem alkalmazhatom könyvelőül.

FiataleMBER: De hiszen kitűtetéssel végeztem, a kereskedelmi akadémiát. Itt a bizonyítványom.

Nagykerekedő: Mind szép; de ön még sem való könyvelőnek.

FiataleMBER: Miért, ha szabad kérdeznem?

Nagykerekedő: Mert, annyira eláll a füle, hogy nem teheti mögéje a tollat.

A válópörök divatja Angliában. A házastársak rendszerint Angliában sem boldogabbak, mint másutt és a házasságok felbontása ott sem ritkább es-t, mint a föld más részén. Am a boldogtalan házasságoknak már nem válópör után vetnek véget. A válópör már nem divat. Valamikor, 1857 előtt, hogy valaki elválhasson a feleségétől, az roppant sok pénzbe került Nem is bírta ki más a költségeket csak az, a ki nagyon gazdag ember

volt, úgy hogy a válópörök abban az időben csak a milliomos emberek mulatságai közé tartoztak, 1857 óta azonban a válópör meg lehetőségen olcsó, szinte mindenki megengedheti magának, hogy elváljon a házastársától. Az előkelő világ azonban nem tűrhette, hogy egy herceg éppen olyan módon vessen véget házasságának, mint a kocsisa. Kimondták tehát, hogy elegendős ember nem válhat el. De hát hogyan bontassa fel házasságát? Ugy hogy megsemmisíteti. És tényleg az utóbbi időben valahány, az ugynevezett jó társasághoz tartozó házastárs elvált egymástól, melynélfogva a házasságot a törvényszék érvénytelennek mondta.

A nőemancipáció kérdéséhez. Londonban biztos adatok szerint 360.000 nő van üzletekben alkalmazva, ezek közül 60.000 irodai munkát végez. Az Egyesült-Államokban a nők két harmadrésze Newyorkban és New-Jerseyben a nők öthatodrésze, Massachusetts és shireben a nők kilencz tizedrésze saját ker sményéből él és tartja el sokszor családját is. A stuttgarti evangélikus-szociális kongresszuson dr. Wagner, a berlini egyetem rektora felolvasásában igen rokonszenvesen emlékezett meg a nőemancipációról. Nem áll az, hogy az egyetemi előadásokra a tanulók a hölgyek miatt nem figyelnek az előadásra, mert a nők különösen figyelmesek és szorgalmasak s nem figyelnek a tanuló urak által esetleg inszenzált haszontalanságokra. Volt neki egy női tanítványa, a ki eszeség, szorgalom és intelligencia tekintetében messze túlhaladta eddigi összes férfitanítványait. Ezek után a tapasztalatok után — így végezte be felolvasását dr. Wagner, — már nem késhetik soká az idő, a mikor a nőknek meg fogják könnyíteni az egyetemek látogatását. Dr. Wagnernek ez a megfigyelése egészen meg egyezik a svájci statisztikával.

A nagyralátó. Simele: Mondja csak szomszédja hogy jutott magának eszébe, hogy komfortáblin kísérje a feleségét a vasúthoz. Lélele: Tudja szomszéd ur, az embernek mindegyre készen kell lennie, hátha Herr von Bánffy holnap grófnak tesz meg.

A közönség köréből. *)

Végszó Tassy urhoz.

Pár nap óta nem lévén Debreczenben, csak most van alkalmam helyreigazítani a Tassy ur s z á n d é k o s f e r d i t é s e i t, melyeknek közrebocsátásán is a vita befejezésén is csodálkozom, mert téves állításokkal nem fejezhető be valamely vitás ügy. A ki göröcsöt keres, talál a kákán is, mint Tassy ur az én felvilágosításomban. — Én nem mondtam, hogy Komáromban a 14 osztály és 4 szaktanitói állomást egyszerre állítottak fel, (csak azt, hogy ma ennyi van, sem azt, hogy 40—50 gyermek jár egy tante rembe (van biz ott némelyikben 80 sőt 90 is.) De ha úgy történt volna is, dicsernünk kellene bölcs körütekintésüket és józan számításukat, hogy nem kellett 27 év alatt megkésztetnie az iskoláik számát, s nem adtak egy tanító keze alá 200—240 növendéket, (mint bizonyos helyen,) hanem számot vetettek a viszonyokkal s a n é p e s s é g természetes szaporodását vették figyelembe.

A második vádra nem tud mást mondani Tassy ur, mint hogy: »gyarló az ember.« Bizony gyarló, kivált ha kifogy az érvekből, mint Ön!

De lássuk a legfontosabbnak látszót, a »külváros«-t. Világosan megírtam, hogy iskoláink szellemi állapotának föllendítésére a legközelebbi s leghathatósabb mód az osztályrendszer behozatala lenne, a mit Ön is dicsóit, de a melyet azért nem hozhatunk be, mert úgy szét vannak szórva iskoláink a külvárosban, hogy lehetetlenség kellő összeköttetésbe

*) E rovat alatt közérdekű felszólalásokat díjtalanul közlünk, de a felelőség a beküldőt terheli. Szerk.

hozni azokat. Erre mutat azon körülmény, hogy az elmúlt iskolai évben 46 tanterem közül csak 14-ben lehetett osztályzendszer szerint tanítani. Beláthatja tehát mindenki, hogy a belvárosban nem lehetne annyira széjjel hányni az egyes iskolákat, de másrészt a külvárosokon is lehető lett volna a kellő csoportosítás.

Nem az tehát az én bajom, hogy iskoláink a külvárosban vannak, hanem Tassy urnak a baja az, hogy ez volt az utolsó szalmaszál, a mihez kapkodhatott, kirántván az egy szót a többi közül.

Igaz! Beismerem, hogy az ingyenesoktatást először nem irtam oda Komárom rovására. De hát édes Istenem, nem olyan rettenetes csodabogár az, mint Tassy ur gondolja, ki ez áldásos intézmény kizárólagos tulajdonját Debreczennek akarja vindikálni. — Van biz ilyen több helyen is.

»Fitymálva bírálom« tehát az Ön kakaskodását s csodálkozom azon, hogy belelovagoltatta magát a kelletlen és szükségtelen mentegetőzésbe és mosakodásba s gyerekekhez illő módon akar mást leczkéztetni és lázító színeben tüntetni föl, holott eddig másképen vélekedtünk Tassy urról. Beismeri, hogy fogya kozások vannak, de azokat ha megmutatják, minden áron leplezni akarja, éppen ezért nem reflektálok többé e nemün nyilatkozatira, sem szóval, sem írásban.

Mohi.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde

aug. 25.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Buza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	75	7.05	76	7.10
» »	77	7.05	78	7.10
» »	79	7.10	80	7.25
Tiszavidéki ó	75	6.50	76	6.50
» »	77	6.50	78	6.50
» »	79	7.25	80	7.20
Pestvidéki ó	75	7.05	76	7.05
» »	77	7.05	78	7.05
» »	79	7.20	80	7.25
Fehérmegyei ó	75	7.05	76	7.20
» »	77	7.05	78	7.20
» »	79	7.2	80	7.25
Bácskai ó	75	7.15	76	7.20
» »	77	7.15	78	7.20
» »	79	7.30	80	7.30
Észak magy	75	7.15	76	7.20
» »	77	7.15	78	7.20
» »	79	7.30	80	7.30

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram.
Rozs elsőrendű	70-72	6.10
» másodrendű	—	6.05
Árpa takarmánynak	60-62	3.90
» égetni való	62-64	5.00
» serfőzdei	64-66	3.20
Zab	39-41	6.35
Tengeri bánsági	—	3.70
» más nemű	—	3.60
Repcze bánsági	—	0.00
		9.90

Köbá y ai sertés-piacz.

aug. 25.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként —400 klgon felüli sulyban 45 krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 kilogra sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) 52-53 krig. 4. Fialat közép páronként 251—320 klg.— sulyban 54—55 krig. 5. Fialat könnyű páronként 250 kgr. terjedő sulyban 46—47 krig. Magyar szedett nehéz páronként 280 klg. felüli sulyban 45—46 kr. Közép pként 220—180 klg. felü sulyban 44—45 krig. Könnyű pként 220 klg. terjedő sulyban 43—44 krig. III. Szerbia Nehéz pként 220 kil felüli sulyban 48—49 krig. Közép pként 220—260 klg terjedő sulyban 45—46 krig. Könnyű pként 220 klg terjedő sulyban 44—45 krig.

Sertés létszám 1896 aug. 23. napján volt kész etben 3774 drb. 1896. aug. hó 23-24-ik napján felhajtott — drb. 1896 aug. 24-ik napján elszállított 313 db. 1896. évi augusztus hó 25-ik napjára marad hizottser 3461 db. A hizott sertés üzletirányzata — szilárd.

CSARNOK

Mese a női hűségéről.

A »Debreczen« számára

Irta: **Rostkovitz Arthur.**

(Folytatás.)

— Ha férjhez akarsz menni fiacskám, akkor minden alkalmat meg kell ragadnod. Azt csak nem gondold, hogy a főköző csak úgy magától repüljön a fejedre? No menj is már és ne alkalmatlanokdjál olyan sokáig, mert a faképnél hagylak.

A leány lassu léptekkel megindult a pavillon felé. Tudtam, hogy ide jó hozzám, hiszen a vőlegényének az ágya lett az enyém.

Hamaro-an felkaptam a téli kabátomat s felhuztam a cipőimet; azután pedig viszaültem az ablakhoz s letekintettem a kertre.

Néhány percz mulva lépteket hallottam az ajtó felé közeledni. Egy árnyékot láttam az üvegajtóra vetődni, majd halk kopogtatást hallottam, mire tegnapi ismerősöm a szobába lépett az ápolóne társaságában.

Udvariasan meghajtottam magam. Ő mosolyogva nyujtotta felém kezét.

— Már másodszer találkozunk e szomorú helyen, orvos ur.

— Ugy van. De a kisasszony téved, ha azt hi zi, hogy én orvos vagyok.

— Tehat nem az?

— Nem bizony. Én is csak egy beteg vagyok itt, egy szám csupán, mint az ön boldogult vőlegénye volt.

— De ön nem halálos beteg, ugy-e bár?

— Azt hiszem, hogy nem vagyok az, s különösen nem, mióta...

Tovább nem mondhattam, mert az egyik beteg szaladt be a közös szobából.

— Apo óné, jöjjön gyorsan, az 539. nagyon rosszul van; letépte a fejéről a köteést. Csak úgy dül belőle a vér!

Eppen jókor, gondoltam magamban, mert bizony megéreztem, hogy ahoz, a mi már a nyelvemen volt, felesleges lett volna az ápolóne.

— Tessék helyet foglalni nagysád — fordultam újra a kedves vendég felé, s egy széket toltam elé.

Leült; én szemben foglaltam helyet.

— Melyik volt a Gábor ágya? — kérdezte hirtelen,

— Ez a 2. számú. A gondnok ur leltárba vette mindenét; ott lenn az irodában vannak a holmiai.

Meg akartam neki könnyíteni feladatát s elmondtam a feleletet a nélkül, hogy a kérdést feltette volna.

— Csak egy kis emléket szeretnék tőle — kapott a szón a leány. Nagyon vonzódtam hozzá. Tudja, ott lakott nálunk két évig, csendes, magába zárkózott fiu volt; már akkor tudtuk, hogy nagy beteg. Egész télen át köhögött. Az orvos nekünk megmondta, hogy nem sokáig viszi. Legfeljebb két esztendeig. Ő persze nem tudott erről; alig várta, hogy kinevezzék. Akkor egészen váratlanul megkérte a kezemet. Én nem szerettem ugyan, de végtelenül sajnáltam a szegény fiut. Ha visszautasítom, úgy a csalódásba belehal, igent mondok, úgy megmenthetem. Azt mondtam neki hogy hozzá megyek. Megtartottuk námsókára az eljegyzést is; én nem akartam, hogy észre vegye azt, a mit a betegek éles látásukkal olyan hamar kitalálnak. Szinletem, hogy boldog vagyok. És talán a felesége is lettem volna, ha a télen ágyba nem döntötte volna a halálos kór. Türelmesen ápoltam sokáig s talán még most is élne, ha nálunk marad. De ő nem akart terhünkre lenni s felvettette magát a kórházba. Még azt sem engedte, hogy meglátogassam; csak levélileg közlekedtünk egymással. Mindég azt írta, hogy májusban lesz az esküvőnk.

(Folyt köv.)

VASUTI MENETREND.

1896. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debrecenből indul:

Budapest-Nagyvárad felé személyvonat	reggel 4
Budapest-felé gyorsvonat	reggel 8 ó. 40 p.
Budapest-Nagyvárad felé	délután 12 ó. 36 p.
P-Ladány-Nagyvárad felé ¹⁾	este 10 ó. 31 p.
	délután 3 ó. 48 p.
	minden kedden déli 12 ó.
Csak P-Ladányig vegyes vonat.	este 8 ó. 15 p.
Szatmár-M.-Sziget felé	délután 4 ó. 07 p.
Szatmár-M.-Sziget felé	este 8 ó. — p.
	éjjel 3 ó. 05 p.
Csak Szatmárig	reggel 5 ó. 30 p.
Miskolcz-Kassa felé ²⁾	reggel 8 ó. 25 p.
Miskolcz-Kassa felé ²⁾	este 8 ó. 05 p.
Szerencs-S.-A.-U.-Kassa felé d. u.	4 ó. 02 p.
H.-Böszörmény-B.-Szt.-M. felé máv-ról	reggel 5 ó. 28 p.
	vásártérről 5 ó. 51 p.
	máv-ról délután 3 ó. 57 p.
	vásártérről 4 ó. 10 p.
F.-Abony felé máv-ról	reggel 4 ó. 42 p.
	vásártérről 5 ó. 00 p.
Ohat-Kócs-Polgár felé máv-ról d. u.	4 ó. 12 p.
	vásártérről d. u. 4 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé 8 ó. r. 35 p. és d. u.	4 ó. 17 p.

Debrecenbe érkezik

Budapest-Nagyvárad felől	délután 5 ó. 47 p.
	gyorsvonat este 7 ó. 09 p.
	reggel 2 ó. 40 p.
N.-Várad-P.-Ladány	reggel 3 ó. 12 p.
M.-Sziget-Szatmár felől	reggel 7 ó. 10 p.
	délután 12 ó. 16 p.
	este 10 ó. 16 p.
Csak Szatmárról	este 6 ó. 58 p.
Kassa-Miskolcz felől ¹⁾	reggel 8 ó. 07 p.
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli 12 ó. 21 p.
Kassa-Miskolcz felől	este 7 ó. 50 p.
B.-Szt.-M.-H.-Böször. felől vásártérről	reggel 8 ó. 09 p.
	máv-ra 8 ó. 17 p.
	vásártérről este 6 ó. 40 p.
	máv-ra este 6 ó. 49 p.
F.-Abony felől vásártérről	délután 5 ó. 23 p.
	m. á. v.-hoz 5 ó. 32 p.
Ohat-Kócs-Polgár	vásártérről reggel 7 ó. 50 p.
	m. á. v.-hoz 8 ó. — p.
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7. ó. 25 p. d. u. 3 ó. 18 p.	

Budapestről—Debrecenbe indul:

a d. u. 3 ó. 47 p.-kor érkező személyv.	reggel 9 ó. 40 p.
az este 7 ó. 09 p. érkező gyors-vonat	d. u. 2 ó. 15 p.
az éjjel 2 ó. 40 p. érkező személy-vonat	este 7 ó. 05 p.
az 2 ó. 40 p. érkező sz. v. (Püspökladányig)	gy. v. átszállással este 9 ó. 15 p.
A reggel 7 ó. 20 p.-kor érkező személyv.	este 11 ó.

¹⁾ P-Ladánytól gyorsvonat.²⁾ Közvetlen kocsik Miskolczon át Budapestre.³⁾ Közvetlen kocsik Bp-ről Miskolczon át.

A karlsbadi vízzel végzett kurák alatt, valamint utókúra gyanánt, úgy ezen viz. valamint egyéb savany vizek használata után:

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
legtekélyesebb gyógyeszk

Jelenleg már általánosan van alkalmazásban. Rendeltetés (de thermis. Carlsbadensis tractatus) úgy nyilatkozik, hogy a Giesshübler savanykút Karlsbad dicsőségére szolgál, a hely forrásainak gyógyhatását fokozza. (Looschner udvari tanácsos monográfiája Giesshübler Puschteinről.)

ELSŐ DEBRECZENI

paplan-gyár

Debreczen, Széchényi-utca.

Paplanok, madráczok

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek.

Tekintettel a közeledő vetési időnyre — van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságú

(a csehországi Thomasművekből eredő)

a legmagasabb díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsav tartalommal és 80—100% porfinomsággal

Felülmulhatatlan, minden talajra alkalmas trágyaszor különösen sovány talajok javítására, kitűnő hatása az összes gabbaneműek, kapás és olajnövények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen a rétekre.

Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatásának tartósságára felülmúlja az összes szuperfoszfátokat.

A citrátban oldható foszforsav tartalomért szavatosságot vállalunk, netán hiányzó mennyiséget megtérítünk. — Árjajánlatokkal, szakmunkákkal és egyéb felvilágosításokkal a legkészségesebben szolgálunk.

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviselője

a magyar korona országainak területén

Kalmár Vilmos Budapest, Erzsébet-körút 34. szám.

„ISTVÁN“ GÖZMALOM LISZT

gyártmányainak raktára.

UJ CZÉG.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a Rosenthál Dániel urnak régen fennállott

fűszer- és liszt üzletét

átvettük s azt

ROSENTHÁL DÁNIEL és FIAI

törvényszékiileg bejegyzett cégünk alatt fogjuk tovább folytatni.

FÜSZER-, LISZT-, CSEMEGE-

és gyarmatáru üzletünket

tetemesen megnagyobbítottuk s a kor kívánalmainak megfelelőleg úgy rendeztük be, hogy

nagyban és kicsinyben

mindenkor a legmérsékeltebb árszámítás mellett szolgálhassunk. Főbb cikkekünk:

Cukor, Kávé, Rizs, Petroleum,

császárolaj, thea, rum, thea-sütemény, francia és magyar Csupac, pezsgő, peccsenye és asztali borok, valamint

minden fűszerárut

csakis elsőrendű cégektől szerezzük be, és tartjuk folyton friss minőségben raktáron.

A n. é. közönségnek a régi cég ránt tanusított pártfogását kérjük az új cégre átruházni azon ígéretünk ellenében, — hogy m. t. vevőink megelégedését úgy ár, mint az áru tekintetében kiérdemelni főgyekezettünk leendő.

Tisztelettel

Rosenthál Dániel és Fiai,

Kenyérpiacz- és Csapó-utca sarkán.

Naponta friss élesztő.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.

Piltelt és kétszeres kenyérliszt P.-Ladányi malmomból.

Folyton friss töltésű és savanyvízes.